

Virheistä tulkintoihin ja makuasioihin – kommentti Jussi Linnamolle

ERKKI PIHKALA

Professori

Espoo

Myönnän prof. *Jussi Linnamon* arvostelussaan esiinnostamat joitakin yksityiskohtia koskevat virheet. Mitä tärkeimpään eli »Tukholman koulukunnan» rajaamiseen tulee, niin asia ei ole niin selvä kuin Linnamo (ja prof. *Jouko Paunio* taannoin Taloussanomissa) antaa ymmärtää, vaikka »ruotsalaisten kansantaloustieteilijöiden» ja »Tukholman koulukunnan» välille vedetään tekstissäni ehkä liian tiukka yhtäläisyysmerkki. Koko luvun otsikkona on tosin »Historismia ja pohjoismaista suuntausta».

Mutta, jotta asia ei olisi helppo, otan tähän muutaman viittauksen teoksesta »The History of Swedish Economic Thought» (toimittanut *Bo Sandelin*, Routledge 1991) ja jota en aikanaan käyttänyt lähteenä.

Ensinnäkin *Carl G. Uhr* toteaa *Wicksellin* rahateoriasta (s.97): »*The heritage he left behind was extended and restructured by his followers in the 'Stockholm school' of economics*». Koulukunta kukoisti 1920-luvulta 1940-luvulle. Uhr toteaa edelleen, että »*Myrdal restated the Wickselian variables in ex ante and ex post terms and...*».

Toiseksi *Lars Magnusson* kirjoittaa (s. 137) Tukholman koulukunnan ekonomisteista, kuten *Lindahl*, *Myrdal* ja *Ohlin*, että he tulivat tunnetuiksi aktiivisen finanssipolitiikan kannattajina, jota he pitivät tehokkaampana taloudellisen toiminnan elvyttämisen keinona kuin »puhdasta» rahapolitiikkaa (jatkaen) »*However, they were heavily indebted theoretically as well as practically to the heritage of Wicksell – and Cassel*». Ei ollut sattumaa, että heidän ensimmäiset julkaisunsa käsittelivät lähinnä monetäärisiä kysymyksiä.

Heckscherin vaikutuksesta todetaan (s. 155), että vain hyvin harva sai korkeimman arvostuksen hänen tenteistään. »*Two of the students in this very select group were to become leading names in so called Stockholm school. One was Bertil Ohlin, the other Alf Johansson*».

Sivun 94 alaviite puolestaan toteaa Ohlinista tämän olleen kypsänä ekonomistina enemmän *Wicksellin* kuin *Davidsonin* tai *Casselin* seuraaja, joskin ulkomaankauppateoria oli *Heckscheriltä*.

Minusta on »erityisen omituista», etteivät

jonkin koulukunnan pohjan luoneet kuuluisi myös itse koulukuntaan. Edelleen, kun ruotsalaiset olivat kaikki näin lähellä toisiaan, niin »Tukholman koulukunnan» vaikutteita ilmeisesti riitti muihin Pohjoismaihin Suomi mukaanlukien.

Valtaosa Linnamon arvostelusta on kuitenkin rajanvetoja siitä, mitä olisi tullut ottaa ja mitä jättää pois käytettävissä olleesta 70 sivun tilasta höystettynä tarkasteluasenteella »happamia ovat pihkalanmarjat». Seuraavassa joitakin esimerkkejä, jotka samalla havainnollistavat, että lyhyenkin tekstin kirjoittaminen täysin virheettä on vaikeaa.

Linnamon tulisi tietää, että 1970-luvun opintouudistus nosti kurssikirjojen lainausmahdollisuudet aivan toiselle tasolle kuin mitä ne olivat olleet aiemmin.

»Ulkomaisen kehityksen seuraaminen» tarkoittaa minulla »pysyä tämän (eli ulkomaisen) kehityksen tasalla» (vrt. myös s. 572). Suomen kielen perussanakirjan mukaan verbi »seurata» tarkoittaa »pysytellä jkn kintereillä, mukana, seurassa» tai »kuulua erottamattomasti jonkin yhteyteen».

Linnamo vaatii ottamaan kantaa siihen kumpi on muna ja kumpi kana, talouspolitiikan vaikean teorian muutos. »Muna vaiko kana» kysymystä käyttämällä, hän kuitenkin implisiittisesti ilmaisee, että tuon seikan pohtiminen ei juuri kannata, etenkin näin suppeassa tekstiilassa.

Minusta Methodenstreitin haamu elää edelleen, jollei itse kansantaloustieteessä (mikä sen ala sitten onkin), niin ainakin sen suhteissa lähitieteisiin. Itse tekstiin mennäkseni, niin kirjoitan siinä (s. 577) »mikrotaloustieteen», enkä »makrotaloustieteen renesanssista», kuten Linnamo siteeraa. Vain yhtä kirjainta vaihtamalla lauseesta tulee oppihistoriallisesti mieleton. Jos taas kyseessä on Linnamon lainauskirjoitusvirhe, niin lainattua lausetta edeltävät lauseet

paljastavat, ettei asia ole niin vaikea kuin Linnamo esittää.

Prof. Linnamo kiittää luvun »Kynästä mikroihin» olemassaoloa. Prof. Paunio sen sijaan tuomitsi sen Talousanomissa tilan tuhlaukseksi.

Prof. Linnamo moittii sitä, että olen ottanut mukaan maatalouden taloustieteessä väitelleet vuoteen 1960 (oikein olisi 1950) asti, mutta jättänyt metsäntutkijat pois. Tässä olen kuitenkin noudatellut sitä linjaa, joka on omaksuttu Kansantaloudellisen yhdistyksen satavuotisjulkaisussa 1984. Sama koskee *Leo Törnqvistiä*. Lisäksi tilastotiede käsitellään matematiikan yhteydessä.

Paitsi, että jo otsikko kuvaa »alan äpäröiden; sosialismin ja osuustoiminnan» tiedeasemaa, niin tekstissä todetaan ne otetuksi mukaan, koska ne opetuksillaan vaikuttivat laajasti Suomen kansan taloudelliseen ajatteluun ja sivistystasoon sekä taloudelliseen toimintaan käytännössä. Niillä on näin ollen merkitystä Suomen taloustieteiden historiassa toisin kuin Linnamo väittää. Niihin tukeutuvan poliittisen suunnan voitto olisi tehnyt ehkä Linnamostakin »tieteellisen sosialismin» nimissä kirjoittavan. Ei tieteellisiksi katsotuilla opeilla on siis vaikutusta kunkin maan tieteen historiaan. (Analogisesti kansasta nousevilla herätysliikkeillä on ollut vaikutusta kirkon historiaan Suomessa instituutiona, vaikkei se kunkin ajan piispoja ole miellyttänytäkään). Jostain täältä suunnasta saattaa löytyä myös osaselitystä sille, miksei Suomen kansantaloustiede ollut 1920- ja 1930-luvuilla yhtä korkealla tasolla kuin Ruotsissa ainakin jälkikäteen ajateltuna. Tämän pohtiminen ei kuitenkaan kuulu tekstiin sen paremmin kuin vertailu muihinkin maihin, esim. Italiaan.

»Vihreä kritiikki» on otettu mukaan tekstiin analogisesti sosialismin ja osuustoiminnan kanssa. Se on eri asia kuin ympäristötaloustiede, josta toki mainitaan prof. *Kyösti Pulliainen*.

Ympäristotaloustiedettä ei tosin ole erikseen käsitelty, kuten ei ole terveystaloustiedettä, aluetiedettä. Law and Economics, kokeellinen taloustiede jne., koska tekstissä korostetaan ekonomisteja yhdistävän 1970-luvun jälkeen enemmänkin käytetyn metodin kuin tutkimuskohteen. *Eero Paloheimon* futurologian kautta tullaan tekstissä tulevaisuuden tutkimukseen omana oppiaineenaan, minkä tulisi kiinnostaa myös ennusteita laativia ekonomisteja.

Osassani on käsitelty taloushistoriaa mm. kasvututkimuksen osalta. Se ei ole siis vain muissa osissa, kuten Linnamo kertoo.

Lopuksi totean, että vuoden 1970 jälkeistä aikaa on käsitelty laajemmin kuin muita tieteenaloja niitä koskevissa jaksoissaan. Eri asia on, että nimenomaan taloustieteet (kansantaloustiede ja liiketaloustiede, jossa on n. 150 professo-

ria) ovat depersonifioituneet »grand old men» ajoista, teknistyneet ja kaupallistuneet sekä siirtyneet etenkin sovellutusten osalta yliopistojen ulkopuolisiin tutkimuslaitoksiin ja tiimityöksi siinä määrin, ettei niissä toimivia (myös professoreita) voida käsitellä kuin »joukkona» erotukseksi ehkä joistakin humanistisemmista aloista. Juuri tämän depersonifioituneen kehityksen olen pyrkinyt kuvaamaan, vaikka se saattaakin kiusata niitä, jotka haluaisivat nähdä nimensä haluamallaan tavalla tässä paperisessa muistomerkinä.

Kakun päältä kauneudesta voidaan siis olla eri mieltä, mutta sen sisältämä silkko, johon Linnamo otsikollaan vihjaa, saattaa kuitupitoisuudellaan tehdä hyvää ekonomistikunnalle erilaisten ummetusten välttämiseksi.